

скоротиться вдвічі, а банкнот в обігу стане на 40% менше. І цей ефект ми побачимо вже через 2-3 роки"[3].

Крім того в НБУ наголосили на тому, що запровадження монет низьких номіналів замість банкнот наблизить Україну до практики ЄС, в якому вже існують монети номіналом 1 та 2 євро. До країн ,з подібними реформами можна віднести Угорщину, Чехію, Данію, Японію, Канаду, Великобританію, Австралію.

Існують різні думки щодо доцільності та правильності такої грошової реформи .Якщо проаналізувати дану реформу, то можна знайти як плюси, так і мінуси. Першим позитивом є те, що монети мають перевагу над купюрами завдяки їх довговічності ,заміна банкнот ними безперечно позитивно вплине на обіг. Що стосується відмови від дрібних монет ,то швидше за все, всі будуть заокруглювати ціни до більшого, хоча не можна стверджувати, що це принесе збитки людям(до прикладу теперішні ціни в супермаркетах – 99 копійок).

Водночас Андрій Новак, голова Комітету економістів України стверджує, що "...заміна деяких найдрібніших паперових купюр на монети ... це поганий психологічний сигнал для України і для українців. Сигнал того, що гривня знецінюється і далі буде знецінюватися, втрачаючи свою номінальну вартість. І це стосується не лише найдрібніших копійок, а вже навіть дрібних гривневих купюр"[1].

І хоча вже існують як прихильники ,так і критики новацій НБУ, ми вважаємо, зважаючи на те, що дана реформа порівняно нещодавно почала реалізовуватися, що оцінювати результати можна буде лиш тоді, коли вона по-справжньому проявить себе в дії.

Список використаних джерел

1. Монети замість банкнот і відмова від дрібних копійок: куди приведуть новації НБУ?//ZIK: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zik.ua/news/2018/03/14/monety_zamist_banknot_i_vidmova_vid_dribnyh_kopiyok_kudy_pryvedut_novatsii_1284547
2. Нацбанк підрахував економію від припинення випуску дрібних монет // Уніан. Інформаційне агенство: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/finance/2247411-natsbank-pidrahuvav-ekonomiyu-vid-pripinennya-vipusku-dribnih-monet.html>
3. З обігу починають виводити деякі монети//Українська Правда: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/03/14/7174540/>

*Галещук І.
студентки II курсу юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
конституційного, адміністративного
та фінансового права THEU Росоляк О.Б.*

СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ

Триваюча політична та соціально-економічна криза, яка супроводжується військовим конфліктом, розростанням тіньового сектору та тотальною

корупцією, призвела до негативних проявів у суспільстві та потреби перегляду принципів державного контролю та побудови адекватної концепції фінансової безпеки України. Це зумовлює потребу у теоретичному осмисленні процесу формування у нашій країні системи державного фінансового контролю в цілому і теоретичних підходів щодо фінансового моніторингу зокрема, спрямованих на узагальнення сутності такої системи, на обґрунтування взаємозв'язків між усіма її складовими – для практичного застосування у сфері контрольної діяльності.

В Україні чинниками формування системи фінансового моніторингу є високий рівень тінізації економіки, нерозвиненість фінансового ринку, корупція, дублювання повноважень різними органами й відомствами, низька автоматизованість та обмін інформацією, недосконале законодавче й організаційне забезпечення, що негативно впливає на ефективність координації діяльності суб'єктів здійснення фінансового моніторингу, а імплементація світових стандартів і практики протидії легалізації доходів не має інструменту реалізації на практиці [2, с. 52].

Поняття „фінансовий моніторинг” визначають як специфічну форму державного фінансового контролю, який проводять уповноважені державні органи та установи, що обслуговують здійснення фінансових операцій, відстежують та фіксують фінансові операції, які відповідають, згідно із Законом України „Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення”, критеріям сумнівності, аналізують одержану інформацію про сумнівні операції з метою виявлення схем та механізмів легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансування тероризму.

Поняттю „фінансовий моніторинг” більше характерне безперервне відстежування фінансової діяльності, яке здійснюється у формі комплексу наукових, технічних, технологічних, організаційних та інших засобів, що забезпечують систематичний контроль (стеження, а не спостереження) за станом та тенденціями розвитку і діяльності суб'єктів господарювання.

Система фінансового моніторингу в Україні сформувалася відносно недавно, її поява зумовлена багатьма об'єктивними чинниками, які умовно можна поділити на внутрішні та зовнішні. До перших доцільно віднести постійно зростаючі обсяги тіньового капіталу та легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом, до других – рекомендації, а у деяких випадках і тиск світового співтовариства [3, с. 66]

Специфічною особливістю фінансового моніторингу є його здійснення на двох взаємопов'язаних рівнях: на першому рівні (державний фінансовий моніторинг) відбувається збір, обробка, аналіз та перевірка інформації про фінансові операції, що подається суб'єктами фінансового моніторингу та іншими органами й організаціями, а на другому – (первинний фінансовий моніторинг, який включає обов'язковий і внутрішній види фінансового моніторингу) здійснюються заходи з виявлення фінансових операцій, що містять ризики легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму.

Уся система фінансового моніторингу побудована на швидкому обміні інформацією між спеціально уповноваженим органом виконавчої влади з питань фінансового моніторингу та суб'єктами первинного фінансового моніторингу. У

зв'язку з цим, в основу характеристики фінансового моніторингу через систему суб'єктів покладено розподіл їх на дві групи: суб'єкти державного фінансового моніторингу та суб'єкти первинного фінансового моніторингу.

У статті 5 Закону України „Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму” [1] зазначено, що суб'єктами державного фінансового моніторингу є: Державна служба фінансового моніторингу та державні регулятори системи фінансового моніторингу: Національний банк України, Міністерство фінансів України, Міністерство юстиції України, Міністерство інфраструктури України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України [4, с.176]

Відповідно норм Закону, до суб'єктів первинного фінансового моніторингу віднесено:

- 1) банки, страховики, кредитні спілки, ломбарди та інші фінансові установи;
- 2) платіжні організації, члени платіжних систем, клірингові та еквайрингові установи;
- 3) товарні, фондові та інші біржі;
- 4) професійні учасники ринку цінних паперів;
- 5) компанії з управління активами;
- 6) оператори поштового зв'язку, інші установи, які проводять фінансові операції з переказу коштів;
- 7) філії або представництва іноземних об'єктів господарської діяльності, які надають фінансові послуги на території України;
- 8) спеціально визначені суб'єкти первинного фінансового моніторингу:
 - а) суб'єкти підприємницької діяльності, які надають посередницькі послуги під час здійснення операцій з купівлі-продажу нерухомого майна;
 - б) суб'єкти господарювання, які здійснюють торгівлю за готівку дорогоцінним камінням і металами та виробами з них, якщо сума фінансової операції дорівнює чи перевищує суму, визначену частиною першою статті 15 вищевказаного Закону;
 - в) суб'єкти господарювання, які проводять лотереї та азартні ігри, у тому числі казино, електронне казино;
 - г) нотаріуси, адвокати, аудиторські фірми, аудиторів, фізичні особи – підприємці, які надають послуги з бухгалтерського обліку, суб'єкти господарювання, що надають юридичні послуги (за винятком осіб, які надають послуги у рамках трудових правовідносин);
 - д) фізичні особи – підприємці та юридичні особи, які проводять фінансові операції з товарами за готівку за умови, що сума такої фінансової операції дорівнює чи перевищує суму, визначену частиною першою статті 15 Закону;
 - е) інші юридичні особи, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але надають окремі фінансові послуги [1].

Основними принципами фінансового моніторингу як організаційно-правового явища можуть вважатись такі як законність, презумпція невинуватості суб'єктів фінансових операцій, багатосуб'єктність, наявність у державі спеціально уповноваженого органу, який координуватиме та самостійно здійснюватиме заходи, спрямовані на запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму

та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, а також тісна міжнародна співпраця у справі протидії легалізації (відмиванню) доходів.

Слід виділити такі ознаки, які характеризують сутність фінансового моніторингу:

- це публічний обов'язок держави, який постає із призначення держави та взятих на неї соціальних внутрішньодержавних та публічних міжнародних зобов'язань;

- це організаційно-правове явище, послідовність здійснення якого чітко визначена нормами публічного права;

- це певний механізм, тобто система взаємодіючих структур (суб'єктів), ключовою метою взаємодії яких є саме спостереження та виявлення підозрілих чи сумнівних фінансових операцій;

- це не просто констатація певних обставин фінансово-правового характеру, це можливість та фактично обов'язок комплексно аналізувати отриману інформацію та доходити певних висновків, наслідком яких є вжиття певних запобіжних чи припинювальних процесуальних дій;

- чітко виокремлена можливість щодо інформування правоохоронних органів держави стосовно фінансово неідеальних дій тих чи інших суб'єктів правових відносин;

- кінцевою метою діяльності системи фінансового моніторингу є мінімізація легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом [3, с. 217].

Таким чином, проблематика фінансового моніторингу є важливим об'єктом дослідження правової науки. Фінансовий моніторинг - це специфічна форма державного фінансового контролю, що його проводять уповноважені державні органи та установи, які обслуговують здійснення фінансових операцій, відстежують і фіксують фінансові операції, що відповідають визначеним чинним законодавством критеріям сумнівності, аналізують одержану інформацію про сумнівні операції з метою виявлення схем та механізмів легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансування тероризму.

Проте, в сфері здійснення фінансового моніторингу існують недоліки, зокрема потребує приведення статусу та обов'язків відповідальних працівників суб'єктів здійснення фінансового моніторингу у відповідність до вимог законодавства. Так, для забезпечення якості фінансового моніторингу доцільно впровадити сукупність таких заходів як підвищення кваліфікаційного рівня та компетентності відповідальних працівників, забезпечення взаємодії та розподіл повноважень між ними, проведення роз'яснювальної роботи та контроль якості фінансового моніторингу. Подальше впровадження в національне законодавство міжнародних стандартів у кінцевому результаті підвищить імідж України на світовому ринку фінансових послуг.

Список використаних джерел

1. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. - 2014. - № 50-51. - Ст. 2057.
2. Васюк М. Роль фінансового моніторингу для забезпечення фінансової безпеки України / М. Васюк // Економіст. - 2015. - № 5. - С. 51-53.

3. Першин В. Г. Державний фінансовий моніторинг: завдання та функції / В. Г. Першин // Публічне право. - 2017. - № 1. - С. 45-50.
4. Хмелюк А. А. Фінансовий моніторинг: суб'єкти та об'єкти в Україні / А. А. Хмелюк // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). - 2014. - № 1. - С. 174-180.
5. Хмелюк А. Роль фінансового моніторингу в системі фінансового контролю / А. Хмелюк // Схід. - 2014. - № 6. - С. 42-46.

*Гринькова А.
студентка II курсу юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент
кафедри конституційного, адміністративного
та фінансового права ТНЕУ Росоляк О.Б.*

ПРАВОВА ПРИРОДА ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Державні фінанси є фундаментом економічного та соціального життя держави, зростання матеріального і морального добробуту населення. Сучасний стан формування бюджетної системи України не дає права оминати роль податкових надходжень, що, як відомо, є джерелом формування дохідної частини Зведеного бюджету країни. Неможливо не зауважити і той факт, що як політичний, так і соціально-економічний розвиток більшою мірою залежить від ефективного функціонування бюджетно-податкового механізму.

Саме тому, метою даної роботи є аналіз податкових надходжень, що дасть можливість уникнути колізійних думок, щодо необхідності даного виду доходів держави.

Ця тема не є новою в правовій літературі. Її вивченням займалися такі науковці, як: Е. Сакс, О. М. Тимченко, Ю. В. Сибірянська, С. М. Кокшарова, А. А. Шульга та ін.

Не дарма податкові доходи держави викликають стільки інтересу та уваги з боку вчених. Розвиток бюджетної системи України все більше зосереджується на функціонуванні механізмів, що спрямовуються на збагачення податкового потенціалу публічно-правових утворень, встановленні на законодавчому рівні ефективних заходів та засобів, спрямованих на припинення ухилення від оподаткування як фізичних, так і юридичних осіб.

В історії вивчення податку як невід'ємної частини доходу держави, Е. Сакс висунув цікаву думку про те, що «держава задовольняє визначені потреби особи, а особа, в свою чергу, за це їй сплачує певну суму коштів у вигляді податків»[6, с.270]. Сучасне визначення поняття податкових надходжень мало чим відрізняється від думки вищезгаданого дослідника. Загалом під податковими надходженнями розуміють фінансові ресурси, які є головним джерелом доходів будь-якої держави, що централізуються державою для розвитку та забезпечення необхідних та законодавчо встановлених потреб суспільства. Податок визначають як загальнообов'язковий, індивідуально визначений безоплатний платіж, що стягується органами державної влади різних рівнів з юридичних та фізичних осіб і має на меті фінансове забезпечення діяльності держави і